

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2019. gada 14. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Patvēruma politika – Starptautiska aizsardzība – Direktīva 2011/95/ES – Bēgļa statuss – 14. panta 4.–6. punkts – Atteikums piešķirt bēgļa statusu vai tā atcelšana draudu uzņemšanās valsts drošībai vai sabiedrībai gadījumā – Spēkā esamība – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pants – LESD 78. panta 1. punkts – LES 6. panta 3. punkts – Ženēvas konvencija

Apvienotajās lietās C-391/16, C-77/17 un C-78/17

par trim lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko lietā C-391/16 *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 16. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 14. jūlijā, un lietās C-77/17 un C-78/17 *Conseil du contentieux des étrangers* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome, Beļģija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2017. gada 8. un 10. februārī un kas Tiesā reģistrēti 2017. gada 13. februārī, tiesvedībās

M

pret

Ministerstvo vnitra (C-391/16)

un

X (C-77/17),

X (C-78/17)

pret

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents) un K. Toadere [*C. Toader*], tiesneši E. Levits, L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerālvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

* Tiesvedības valodas – čehu un franču.

sekretāre: V. Džakobo-Peironnela [*V. Giacobbo-Peyronnel*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 6. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- M vārdā – *J. Mašek, advokāt,*
- X (C-77/17) vārdā – *P. Vanwelde un S. Janssens, advokāti,*
- X (C-78/17) vārdā – *J. Hardy, advokāts,*
- Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek un J. Vlácil, kā arī A. Brabcová, pārstāvji,*
- Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet, M. Jacobs un C. Van Lul, pārstāves,*
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze un R. Kanitz, pārstāvji,*
- Francijas valdības vārdā – *E. Armoët un E. de Moustier, kā arī D. Colas, pārstāvji,*
- Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér un G. Koós, kā arī Z. Biró-Tóth un M. Tátrai, pārstāvji,*
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. A. M. de Ree un M. K. Bulterman, pārstāves,*
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brandon, pārstāvis, kam palīdz D. Blundell, barrister,*
- Eiropas Parlamenta vārdā – *K. Zejdová un O. Hrstková Šolcová, kā arī D. Warin, pārstāvji,*
- Eiropas Savienības Padomes vārdā – *E. Moro, A. Westerhof Löfflerová un S. Boelaert, kā arī M. Chavrier un J. Monteiro, pārstāvji,*
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Šimerdová un M. Condou-Durande, pārstāves,*

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 21. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt un vai ir spēkā 14. panta 4.–6. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.), kas stājusies spēkā 2012. gada 9. janvārī, ņemot vērā LESD 78. panta 1. punktu, LES 6. panta 3. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 18. pantu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar trim tiesvedībām: pirmā (lieta C-391/16) starp M un *Ministerstvo vnitra* (Iekšlietu ministrija, Čehijas Republika) par lēmumu atcelt tā patvēruma tiesības; otrā (lieta C-77/17) starp X un *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos, Beļģija; turpmāk tekstā – “Ģenerālkomisārs”) par lēmumu atteikties atzīt viņam bēgļa statusu un piešķirt tam alternatīvo aizsardzību, un trešā (lieta C-78/17) starp X un Ģenerālkomisāru par lēmumu atcelt viņam bēgļa statusu.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Konvencija par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sējums, 150. lpp., Nr. 2545 (1954); turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”), kas parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā, ir stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Šī konvencija ir papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu (turpmāk tekstā – “Protokols”), kas stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī.
- 4 Visas dalībvalstis ir Ženēvas konvencijas līgumslēdzējas valstis. Turpretī Eiropas Savienība nav šīs konvencijas dalībniece.
- 5 Ženēvas konvencijas preambulā ir pieņemts zināšanai, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos (turpmāk tekstā – “HCR”) uzdevums ir uzraudzīt to starptautisko konvenciju piemērošanu, ar kurām tiek nodrošināta bēgļu aizsardzība un kurās ir paredzēts, ka valstis apņemas sadarboties ar HCR, tam pildot savas funkcijas, it īpaši atvieglot viņa uzdevumu uzraudzīt šo tiesību aktu noteikumu piemērošanu.
- 6 Minētās konvencijas 1. panta A nodaļā ir paredzēts:

“Šīs Konvencijas mērķiem termins “bēglis” attiecināms uz jebkuru personu, kas:

[..]

2) [..] sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības, piederības īpašai sociālai grupai pazīmēm vai politiskās pārliecības dēļ atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību; personu, kam nav pilsonības un kas, atrodoties ārpus savas iepriekšējās mītnes zemes, šādu notikumu rezultātā nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties.

Ja personai ir vairāk nekā viena pilsonība, termins “viņu pilsonības valsts” apzīmē katru no valstīm, kurā viņš ir pilsonis, un personu nedrīkst uzskatīt par tādu, kurai nav savas pilsonības valsts aizsardzības, ja tā bez iemesla, kas balstās uz labi pamatotām bailēm, nav izmantojusi aizsardzību vienā no savas pilsonības valstīm.”

- 7 Ženēvas konvencijas 1. panta C nodaļā ir noteikts:

“Šo Konvenciju pārtrauc pielietot attiecībā uz jebkuru personu, kas atbilst A nodaļas noteikumiem, ja tā:

- 1) ir brīvprātīgi pakļāvusies savas pilsonības valsts aizsardzībai vai
- 2) brīvprātīgi atkal atguvusi savu zaudēto pilsonību, vai
- 3) ir ieguvusi jaunu pilsonību un bauda savas jaunās pilsonības valsts aizsardzību, vai
- 4) ir brīvprātīgi atgriezusies uz pastāvīgu dzīvi valstī, kuru pameta vai ārpus kuras uzturējās sakarā [ar] bailēm no vajāšanas, vai
- 5) ilgāk nevar atteikties pakļauties savas pilsonības valsts aizsardzībai tādēļ, ka apstākļi, kuru sakarā tā tikusi atzīta par bēgli, vairs nepastāv;

[..]

6) būdama bez pilsonības, ir spējīga atgriezties savā iepriekšējā mītnes zemē, jo ir pārstājuši eksistēt apstākļi, kuru dēļ tā bijusi atzīta par bēgļi;

[..].”

8 Šīs konvencijas 1. panta D nodaļas pirmajā daļā ir paredzēts:

“Šī Konvencija neattiecas uz personām, kas pašreiz saņem aizsardzību vai palīdzību no citām Apvienoto Nāciju struktūrām, izņemot Apvienoto Nāciju Augstākā Komisāra pārvaldi bēgļu jautājumos.”

9 Minētās konvencijas 1. panta E nodaļā ir paredzēts:

“Šī Konvencija neattiecas uz personu, kuru kompetentas varas iestādes valstī, kurā viņ[a] pastāvīgi dzīvo, atzīst par personu, kam ir tādas tiesības un pienākumi kā šīs valsts pilsonim.”

10 Šīs pašas konvencijas 1. panta F nodaļa ir izteikta šādā redakcijā:

“Šīs Konvencijas noteikumi neattiecas uz personu, par kuru ir nopietni iemesli uzskatīt, ka tā:

a) ir izdarījusi noziegumu pret mieru, kara noziegumu vai noziegumu pret cilvēci, kā definēts starptautiskajos dokumentos, kas ir sastādīti, lai veidotu noteikumus attiecībā uz šādiem noziegumiem;

b) ir izdarījusi nopietnu nepolitisku noziegumu ārpus patvēruma valsts pirms uzņemšanas šajā valstī par bēgļi;

c) ir atzīta par vainīgu darbībā, kas ir pretēja Apvienoto Nāciju mērķiem un principiem.”

11 Saskaņā ar Ženēvas konvencijas 3. pantu:

“Dalībvalstīm jāattiecinā šīs Konvencijas noteikumi uz bēgļiem bez diskriminācijas pēc rases, reliģijas vai izcelsmes zemes pazīmēm.”

12 Šīs konvencijas 4. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstīm jāpiešķir bēgļiem savā teritorijā vismaz tikpat labvēlīga atļauja piekopt savu reliģiju kā vietējiem iedzīvotājiem, kā arī brīvība iegūt reliģisko izglītību viņu bērniem.”

13 Minētās konvencijas 16. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Bēglim ir tiesības brīvi griezties tiesā visu dalībvalstu teritorijās.”

14 Ženēvas konvencijas 22. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstī bēgļiem jānodrošina tādu pašu iespēju iegūt pamatizglītību kā šīs valsts pilsoņiem.”

15 Saskaņā ar šīs konvencijas 31. pantu:

“1. Dalībvalsts nesoda bēgļus sakarā ar viņu nelegālo ierašanos vai atrašanos tajā, ja viņi ieradušies tieši no teritorijas, kurā bēgļu dzīvība vai brīvība bija apdraudēta atbilstoši 1. panta izpratnei, un bez kavēšanās pieteikušies valsts varas iestādēs, uzrādot pamatotus iemeslus tam, kādēļ viņi ieradušies vai atrodas šajā valstī nelegāli.

2. Dalībvalstis neierobežo bēgļu pārvietošanos vairāk, nekā tas ir nepieciešams, un šie ierobežojumi var tikt piemēroti tikai tik ilgi, kamēr tiek noteikts viņu statuss šajā valstī vai kamēr viņi netiek uzņemti citā valstī. Dalībvalstīm jādod bēglim pietiekami ilgs laiks un visas iespējas, lai viņš varētu nokārtot formalitātes uzņemšanai citā valstī.”

16 Minētās konvencijas 32. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalsts neizraida no savas teritorijas bēgļus, kas tajā atrodas likumīgi, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams, pamatojoties uz valsts drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumiem.

2. Šāda bēgļu izraidīšana notiek vienīgi pēc lēmuma, kas pieņemts saskaņā ar likumu. Izņemot gadījumus, kad nopietni valsts drošības apsvērumi pieprasa pretējo, bēglim jādod iespēja iesniegt sevi attaisnojošus dokumentus, un viņš var griezties ar apelāciju un pieaicināt savu pārstāvi kompetentās iestādēs vai pie kompetentām personām, kas īpaši ar to nodarbojas.

3. Dalībvalstīm jādod bēglim pietiekami ilgu laiku, lai viņš varētu nokārtot formalitātes uzņemšanai citā valstī. Dalībvalsts ir tiesīga šajā laikā pielietot tādus iekšējos pasākumus, kādus tā uzskata par nepieciešamiem.”

17 Tās pašas konvencijas 33. pantā ir noteikts:

“1. Neviena dalībvalsts nekādā gadījumā neizraida vai neatgriež bēgli uz tās valsts robežu, kuras teritorijā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību vai piederību pie kādas īpašas sociālās grupas vai sakarā ar viņa politiskajiem uzskatiem.

2. Iepriekšējā noteikuma priekšrocības tomēr nevar pieprasīt bēglis, kuru ir pamats uzskatīt par bīstamu tās valsts drošībai, kurā viņš atrodas, vai ja viņš ir atzīts par vainīgu sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, kas apdraud šīs valsts sabiedrību.”

18 Saskaņā ar Ženēvas konvencijas 42. panta 1. punktu:

“Konvencijas parakstīšanas, ratificēšanas vai pievienošanās laikā jebkura valsts var izdarīt [atrunas] attiecībā uz jebkuriem Konvencijas pantiem, izņemot 1., [..] 3., [4.], 16.(1), 33., 36.–46. pantu (ieskaitot).”

Savienības tiesības

Direktīva 2011/95

19 Ar Direktīvu 2011/95, kas pieņemta, pamatojoties uz LESD 78. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu, tika atcelta Padomes Direktīva 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2004, L 304, 12. lpp.).

20 Direktīvas 2011/95 3., 4., 10., 12., 16., 17., 21., 23. un 24. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(3) Eiropadome 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tampērē īpašā sanāksmē vienojās izveidot kopēju Eiropas patvēruma sistēmu, kuras pamatā būtu [Ženēvas konvencijas], kas papildināta ar [Protokolu], pilnīga un visaptveroša piemērošana, tādējādi apstiprinot neizraidīšanas principu un nodrošinot, ka nevienu personu neizdod atpakaļ vajāšanai.

(4) Ženēvas konvencija un protokols veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam.

[..]

(10) Ņemot vērā veiktā izvērtējuma rezultātus, šajā posmā ir lietderīgi apstiprināt principus, kas ir pamatā Direktīvai [2004/83], kā arī censties panākt noteikumu tuvināšanas augstāku līmeni starptautiskās aizsardzības atzīšanas un tās satura jomā, pamatojoties uz augstākiem standartiem.

[..]

(12) Šīs direktīvas galvenais mērķis ir, no vienas puses, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, lai minētajām personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais pabalstu līmenis.

[..]

(16) Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši atzīti [Hartā]. Šī direktīva jo īpaši cenšas nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu tiesības uz patvērumu, un veicināt minētās Hartas 1., 7., 11., 14., 15., 16., 18., 21., 24., 34. un 35. panta piemērošanu, un tādēļ tā būtu attiecīgi jāīsteno.

(17) Attiekmē pret personām, uz kurām attiecas šī direktīva, dalībvalstīm ir saistības atbilstīgi to pieņemtiem starptautisko tiesību instrumentiem, tostarp jo īpaši tiem, kuros ir noteikts diskriminācijas aizliegums.

[..]

(21) Bēgļa statusa atzīšana ir deklaratīvs akts.

[..]

(23) Būtu jānosaka standarti bēgļa statusa definēšanai un saturam, lai dotu norādījumu dalībvalstu kompetentajām struktūrām Ženēvas konvencijas piemērošanā.

(24) Nepieciešams ieviest vienotus kritērijus patvēruma pieteikuma iesniedzēju atzīšanai par bēgļiem Ženēvas konvencijas 1. panta nozīmē.”

21 Atbilstoši Direktīvas 2011/95 1. pantam:

“Šīs direktīvas mērķis ir noteikt standartus, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, lai noteiktu vienotu bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un lai noteiktu piešķirtās aizsardzības saturu.”

22 Šīs pašas direktīvas 2. pantā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

a) “starptautiskā aizsardzība” ir bēgļa un alternatīvās aizsardzības statuss, kā noteikts e) un g) apakšpunktā;

b) “starptautiskās aizsardzības saņēmējs” ir persona, kurai ir piešķirts bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss, kā noteikts e) un g) apakšpunktā;

[..]

d) “bēglis” ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un kas nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, atrazdamies ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, to pašu iepriekš minēto iemeslu dēļ nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties, un uz kuru neattiecas 12. pants;

e) “bēgļa statuss” nozīmē, ka dalībvalsts atzīst trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku par bēgli;

[..].”

23 Direktīvas 2011/95 II nodaļā “Starptautiskās aizsardzības pieteikumu novērtēšana” ietilpst šīs direktīvas 4.–8. pants. Šajos pantos ir noteikumi, atbilstoši kuriem dalībvalstīm ir jānovērtē šādi pieteikumi.

24 Direktīvas 2011/95 III nodaļā “Kvalificēšana par bēgli” ietilpst šīs direktīvas 9.–12. pants. Konkrētāk, runājot par minētās direktīvas 9. un 10. pantu, tajos attiecīgi ir ietverti nosacījumi tam, lai darbību varētu uzskatīt par “vajāšanas darbību” Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē, un faktori, kas ir jāņem vērā dalībvalstīm, novērtējot vajāšanas iemeslus.

25 Direktīvas 2011/95 11. pantā “Izbeigšana” ir noteikts:

“1. Trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks zaudē bēgļa statusu, ja viņš:

a) brīvprātīgi no jauna pieņēmis savas valstspiederības valsts aizsardzību; vai

b) brīvprātīgi atguvis savu valstspiederību pēc tam, kad bija to zaudējis vai zaudējusi; vai

c) ieguvis jaunu valstspiederību un bauda savas jaunās valstspiederības valsts aizsardzību; vai

d) no jauna iemitinājies vai iemitinājusies valstī, ko viņš atstāja vai ārpus kuras uzturējās sakarā ar bailēm no vajāšanas; vai

e) vairs nevar atteikties no savas valstspiederības valsts aizsardzības, jo vairs nepastāv apstākļi, saistībā ar kuriem viņš tika atzīts par bēgli; vai

f) būdams bezvalstnieks, var atgriezties savā agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, jo vairs nepastāv apstākļi, saistībā ar kuriem viņš atzīts par bēgli.

2. [..]

3. Šā panta 1. punkta e) un f) apakšpunktus nepiemēro bēglim, kurš var atsaukties uz nepārvaramiem iemesliem, kas izriet no iepriekš veiktas vajāšanas, lai atteiktos pieņemt valstspiederības valsts aizsardzību vai, ja viņš ir bezvalstnieks, viņa agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts aizsardzību.”

26 Šīs direktīvas 12. pantā “Izslēgšana” ir paredzēts:

“1. Trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to personu loka, kas atzīti par bēgļiem, ja:

a) uz viņu attiecas Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta darbības joma, kas attiecas uz aizsardzību vai palīdzību, ko sniedz Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūras vai aģentūras, izņemot Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos. Ja šāda aizsardzība vai palīdzība jebkādu iemeslu dēļ izbeigta, līdz galam nenokārtojot šādu personu stāvokli saskaņā ar attiecīgajām Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūcijām, minētās personas paša šā fakta dēļ ir tiesīgas gūt labumu no šīs direktīvas;

b) tās valsts kompetentās iestādes, kurās viņš uzturas, atzinušas, ka viņam ir tiesības un pienākumi, kādi attiecināti uz šīs valsts valstspiederības turētājiem; vai arī tiesības vai pienākumi, kas tiem līdzvērtīgi.

2. Trešās valsts valstspiederīgos vai bezvalstniekus izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

a) viņš izdarījis noziegumu pret mieru, kara noziegumu vai noziegumu pret cilvēci, kā noteikts starptautiskos dokumentos, kas sastādīti, lai paredzētu noteikumus pret šādiem noziegumiem;

b) viņš, pirms viņš tika uzņemts kā bēglis, ir ārpus patvēruma valsts izdarījis smagu nepolitisku noziegumu; tas nozīmē laiku, kad izdota uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz bēgļa statusa piešķiršanu; īpaši nežēlīgas darbības, pat ja tās veiktas šķietami politisku mērķu vārdā, var atzīt par smagiem nepolitiskiem noziegumiem;

c) viņš vainīgs darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā.

3. Šā panta 2. punktu piemēro personām, kas kūda vai citādi piedalās tur minēto noziegumu vai darbību izdarīšanā.”

27 Direktīvas 2011/95 IV nodaļā “Bēgļa statuss” ietilpstošajā 13. pantā “Bēgļa statusa piešķiršana” ir paredzēts:

“Dalībvalstis piešķir bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas tiek kvalificēts kā bēglis saskaņā ar II un III nodaļu.”

28 Tāpat minētās direktīvas IV nodaļā iekļautajā 14. pantā “Bēgļa statusa atcelšana, izbeigšana vai atteikums to pagarināt” ir noteikts:

“1. Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti pēc Direktīvas [2004/83] stāšanās spēkā, dalībvalstis atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt trešās valsts valstspiederīg[ā] vai bezvalstnieka bēgļa statusu, ko piešķirusi valsts, administratīva, tiesu vai tiesām līdzīgu iestāžu struktūra, ja viņš izbeidzis būt bēglis saskaņā ar 11. pantu.

[..]

3. Dalībvalstis atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka bēgļa statusu, ja attiecīgā dalībvalsts pēc tam, kad viņam piešķirts bēgļa statuss, konstatē, ka:

a) viņš saskaņā ar 12. pantu būtu jāizslēdz vai ir izslēgts no to persona loka, ko atzīst par bēgli;

- b) bēgļa statusa piešķiršanā izšķiroša nozīme bijusi nepareizi uzrādītiem vai neuzrādītiem faktiem, tostarp viltotu dokumentu izmantošanai.
4. Dalībvalstis var atcelt, izbeigt vai atteikt pagarināt bēgļa statusu, ko piešķirusi valsts, administratīva, tiesu vai tiesām līdzīgu iestāžu struktūra, ja:
- ir pamats uzskatīt, ka viņš rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņš uzturas;
 - viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai.
5. Situācijās, kas aprakstītas 4. punktā, dalībvalstis var izlemt nepiešķirt bēg[ļa] statusu, ja šāds lēmums vēl nav bijis pieņemts.
6. Personas, uz kurām attiecas 4. vai 5. punkts, ir tiesīgas saņemt tiesības, kas uzskaitītas Ženēvas konvencijas 3., 4., 16., 22., 31., 32. un 33. pantā, vai līdzīgas tiesības, ciktāl šādas tiesības ir spēkā dalībvalstī.”
- 29 Direktīvas 2011/95 VII nodaļā “Starptautiskās aizsardzības saturs” ir ietverti tās 20.–35. pants. Šīs direktīvas 20. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:
- “1. Šī nodaļa neierobežo Ženēvas konvencijā noteiktās tiesības.
 - Šo nodaļu piemēro gan bēgļiem, gan personām, kas tiesīgas uz alternatīvo aizsardzību, ja vien nav norādīts citādi.”
- 30 Minētās direktīvas 21. pantā ir noteikts:
- “1. Dalībvalstis ievēro neizraidīšanas principu saskaņā ar to starptautiskajām saistībām.
 - Ja 1. punktā minētās starptautiskās saistības to neaizliedz, dalībvalstis var izraidīt bēgli neatkarīgi no tā, vai viņa statuss ir oficiāli atzīts vai nav, ja:
 - ir pamats uzskatīt, ka viņš rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņš uzturas;
 - viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai.
 - Dalībvalstis var atcelt, izbeigt vai arī atteikt pagarināt vai piešķirt uzturēšanās atļauju bēglim, uz kuru attiecas 2. punkts.”
- 31 Direktīvas 2011/95 24. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:
- “Dalībvalstis iespējami drīz pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas bēgļa statusa saņēmējiem izsniedz uzturēšanās atļauju, kam jābūt derīgai vismaz trīs gadus un pagarināmai, ja vien nav citādi nepieciešams nepārvaramu valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ, un neskarot 21. panta 3. punktu.”
- 32 Šīs direktīvas 28. pantā ir noteikts:
- “1. Dalībvalstis nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un dalībvalsts valstspiederīgajiem attiecībā uz spēkā esošajām ārvalstu diplomu, apliecību un citu oficiālu kvalifikācijas apliecinājumu atzīšanas procedūram.

2. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kas nevar uzrādīt kvalifikācijas dokumentāru apliecinājumu, ir neierobežotas iespējas izmantot atbilstīgas viņu iepriekš iegūto zināšanu novērtēšanas, apstiprināšanas un akreditēšanas programmas. Jebkurš šāds pasākums atbilst 2. panta 2. punktam un 3. panta 3. punktam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu [(OV 2005, L 255, 22. lpp.).]

33 Direktīvas 2011/95 34. pants ir formulēts šādi:

“Lai veicinātu starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrāciju sabiedrībā, dalībvalstis nodrošina piekļuvi tādām integrācijas programmām, ko tās uzskata par atbilstošām, lai ņemtu vērā bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu saņēmušo personu īpašās vajadzības, vai rada priekšnoteikumus, kas garantē šādu programmu pieejamību.”

Valsts tiesības

Čehijas Republikas tiesības

34 *Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu* (Likums Nr. 325/1999 par patvērumu), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem (turpmāk tekstā – “Likums par patvērumu”), ir reglamentēta starptautiskās aizsardzības piešķiršana un atcelšana.

35 Saskaņā ar šā likuma 2. panta 2. punktu ar bēgli minētā likuma izpratnē (*azylant*) saprot “ārvalstnieku, kuram atbilstoši šim likumam piešķir patvēruma tiesības uz laiku, kurā ir spēkā lēmums par patvēruma tiesību piešķiršanu”. Atbilstoši iesniedzējtiesas skaidrojumiem, ja personai tiek atceltas patvēruma tiesības, tā vairs nav atzīstama par bēgli (*azylant*) un tai vairs nav minētajā likumā paredzēto tiesību.

36 Atbilstoši Likuma par patvērumu 17. panta 1. punkta i) apakšpunktam tiesības uz patvērumu tiek atceltas, “ja ir likumīgs pamats uzskatīt, ka bēglis rada draudus valsts drošībai”. Turklāt minētā likuma 17. panta 1. punkta j) apakšpunktā ir paredzēts, ka patvēruma tiesības tiek atceltas, “ja bēglis ar galīgu spriedumu ir notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu un tādējādi rada draudus valsts drošībai”.

37 Saskaņā ar Likuma par patvērumu 28. panta 1. punktu patvēruma tiesības ir viena no starptautiskās aizsardzības, kas ārvalstniekam tiek piešķirta Čehijas Republikas teritorijā, formām.

Beļģijas tiesības

38 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (Likums par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu, *Moniteur belge*, 1980. gada 31. decembris, 14584. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlīetas faktiem (turpmāk tekstā – “1980. gada 15. decembra likums”), 48/3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Bēgļa statusu piešķir ārvalstniekam, kurš atbilst [Ženēvas konvencijas] ar grozījumiem, kas izdarīti ar [Protokolu], 1. pantā paredzētajiem nosacījumiem.”

39 Šā likuma 48/4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Alternatīvais aizsardzības statuss tiek piešķirts ārvalstniekam, kuru nevar uzskatīt par bēgli, kurš neietilpst 9.ter panta tvērumā un attiecībā uz kuru ir nopietns pamats uzskatīt, ka, ja viņš tiktu izraidīts atpakaļ uz savu izcelsmes valsti vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās

dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kas norādīts 2. punktā, un kurš nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt šis valsts aizsardzību, ja vien uz viņu nav attiecināmas 55/4. pantā paredzētās izslēgšanas klauzulas.”

40 Minētā likuma 52/4. pantā ir noteikts:

“Ja ārvalstnieks, kurš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu atbilstoši 50., 50.bis, 50.ter vai 51. pantam, rada draudus sabiedrībai, jo viņš ar galīgu spriedumu notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, vai ja pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ka viņš rada draudus valsts drošībai, ministrs vai tā pilnvarota persona nekavējoties nodod visu attiecīgo informāciju Ģenerālkomisāram.

[Ģenerālkomisārs] var neatzīt bēgļa statusu, ja ārvalstnieks rada draudus sabiedrībai, jo viņš ar galīgu spriedumu ir ticis notiesāts par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, vai ja pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ka viņš rada draudus valsts drošībai. Šajā gadījumā [Ģenerālkomisārs] izdod atzinumu par izraidišanas pasākuma saderīgumu ar 48/3. un 48/4. pantu.

Kamēr ministra pieteikums tiek izskatīts, viņš var izdot rīkojumu ieinteresētajai personai uzturēties konkrētā vietā, ja viņš to uzskata par vajadzīgu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības saglabāšanai.

Īpaši nopietnos gadījumos ministrs uz laiku var nodot attiecīgo personu valdības rīcībā, ja tas to uzskata par vajadzīgu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības saglabāšanai.”

41 Saskaņā ar šī paša likuma 55/3/1. pantu:

“§ 1. [Ģenerālkomisārs] var atcelt bēgļa statusu, ja ārvalstnieks rada draudus sabiedrībai, jo tas ir ticis notiesāts ar galīgu spriedumu par īpaši smagu noziegumu, vai ja pastāv pamatoti iemesli uzskatīt viņu par apdraudējumu valsts drošībai.

[..]

§ 3. Tiklīdz tiek atcelts bēgļa statuss, piemērojot 1. punktu vai 2. punkta 1° apakšpunktu, Ģenerālkomisārs savā lēmumā sniedz atzinumu par izraidišanas pasākuma saderīgumu ar 48/3. un 48/4. pantu.”

42 Saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 55/4. panta 2. punktu:

“Ārvalstniekam tiek liegts arī alternatīvās aizsardzības statuss, ja viņš rada draudus sabiedrībai vai valsts drošībai.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-391/16

43 Ar 2006. gada 21. aprīļa lēmumu Iekšlietu ministrija piešķīra M, Čečenijas (Krievija) valstspiederīgajam, patvēruma tiesības, pamatojoties uz to, ka viņam bija likumīgi iemesli baidīties no vajāšanas valstī, kuras valstspiederība tam ir, rases, reliģijas, tautības, piederības konkrētai sociālai grupai vai savu politisko uzskatu dēļ.

44 Pirms patvēruma tiesību saņemšanas M bija izdarījis zādzību, par kuru viņam tika piespriests trīs gadu brīvības atņemšanas sods. Pēc patvēruma tiesību piešķiršanas viņam turklāt tika piespriests deviņu gadu brīvības atņemšanas sods par atkārtotu zādzību un izspiešanu, un šis sods bija jāizpilda paaugstinātas

drošības ieslodzījuma vietā. Ņemot vērā šos apstākļus, Iekšlietu ministrija 2014. gada 29. aprīlī nolēma atcelt M patvēruma tiesības un nepiešķirt viņam alternatīvu aizsardzību, jo viņam ticis piespriests galīgs sods par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu un viņš rada draudus valsts drošībai.

- 45 M šo lēmumu pārsūdzēja *Městský soud v Praze* (Prāgas pilsētas tiesa, Čehijas Republika). Tā kā šī pārsūdzība tika noraidīta, M iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.
- 46 Minētā tiesa tostarp jautā par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 6. punkta spēkā esamību, ņemot vērā Hartas 18. pantu, LESD 78. panta 1. punktu un Savienības tiesību vispārējos principus atbilstoši LES 6. panta 3. punktam, saistībā ar iespējamu Ženēvas konvencijas neievērošanu minētajās Direktīvas 2011/95 tiesību normās.
- 47 Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz *HCR* ziņojumu, kurš publicēts 2010. gada 29. jūlijā ar nosaukumu “*HCR* komentāri par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par obligātajiem standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus atzītu par personām, kam nepieciešama starptautiska aizsardzība, un piešķirtās aizsardzības saturu (COM(2009) 551, 2009. gada 21. oktobris)”, kurā *HCR* atkārtoti pauda šaubas, kuras tas jau bija izteicis iepriekš attiecībā uz Direktīvas 2004/83 14. panta 4. un 6. punkta saderību ar Ženēvas konvenciju.
- 48 No šī ziņojuma izrietot, ka atbilstoši minētā priekšlikuma direktīvai 14. panta 4. punktam, kas ir Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta pamatā, izslēgšanas no to personu loka, kas var tikt atzītas par bēgļiem, pamati ietver ne tikai tos, kas noteikti Ženēvas konvencijas 1. pantā paredzētajās izslēgšanas un izbeigšanas klauzulās, lai arī šīs klauzulas ir izsmēlošas, un ka arī šīs konvencijas 42. panta 1. punktā līgumslēdzējam valstīm ir aizliegts paredzēt atkāpes no tās 1. panta. Tāpat no minētā ziņojuma izrietot, ka, lai arī Ženēvas konvencijas 33. pantā ir atļauts izraidīt personu uz izcelsmes valsti vai citu valsti, tomēr šī tiesību norma nekādi neietekmē šīs personas bēgļa statusu tās uzturēšanās valstī. Iesniedzējtiesa uzsver, ka tādas pašas šaubas kā *HCR* tostarp ir paudusi Eiropas Padome bēgļu un izsūtīto personu jautājumos (*European Council on Refugees and Exiles*), Starptautiskā Bēgļu un migrācijas tiesnešu asociācija (*International Association of Refugee and Migration Judges*), kā arī Čehijas Republikas tiesībsargs.
- 49 Tomēr iesniedzējtiesa piebilst, ka atbilstoši noteiktai doktrīnas daļai Direktīva 2011/95 atbilst Ženēvas konvencijai. Šajā saistībā tā norāda, ka saskaņā ar šā sprieduma 47. punktā minētā priekšlikuma direktīvai pamatojumu Direktīvas 2011/95 mērķis tostarp ir nodrošināt šīs konvencijas pilnīgu un visaptverošu piemērošanu. Šī direktīva esot detalizētāka, un tās 2. panta d) un e) punktā jēdziens “bēglis” esot nošķirts no jēdziena “bēgļa statuss”. Bēgļa statuss Direktīvas 2011/95 izpratnē atbilstot augstākam aizsardzības standartam nekā Ženēvas konvencijā paredzētais. Tādējādi personai, kurai tiek atcelts bēgļa statuss, piemērojot Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punktu, vairs neesot no šīs direktīvas izrietošo tiesību un priekšrocību, izņemot noteiktus obligātos standartus, kas paredzēti šajā konvencijā. Šķietot, ka šī tiesību norma ir balstīta uz pieņēmumu, ka šīs personas, pat ja tās atbilstu minētās konvencijas 33. panta 2. punkta nosacījumiem, nevarētu tikt izraidītas uz savu izcelsmes valsti. Tādējādi attieksme pret šīm personām uzņemošajā dalībvalstī būtu iecietīga un tām būtu “atvieglots” bēgļa statuss.
- 50 Lai arī Tiesa 2015. gada 24. jūnija spriedumā lietā H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, 71. un 94.–98. punkts) jau ir lēmusi par sasaisti starp Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktu un Direktīvu 2011/95, tā vēl neesot izvērtējusi jautājumu par šīs direktīvas 14. panta 4. un 6. punkta saderību ar Ženēvas konvencijas 1. panta C nodaļu un 42. panta 1. punktu, nedz arī ar LESD 78. panta 1. punktu, Hartas 18. pantu un Savienības tiesību vispārējiem principiem atbilstoši LES 6. panta 3. punktam.
- 51 Runājot par Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punktu, kurā personām, kurām ir piemērojams šīs direktīvas 14. panta 4. punkts, ir nodrošinātas noteiktas Ženēvas konvencijā paredzētās tiesības, iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši Čehijas Republikas tiesībsarga norādītajam Likumā par patvērumu

šis 14. panta 6. punkts nav transponēts. Tādējādi patvēruma tiesību atcelšana, piemērojot Likuma par patvērumu 17. panta 1. punkta i) un j) apakšpunktu, tiesībsarga ieskatā ir Savienības tiesību pārkāpums. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka, detalizēti analizējot Čehijas Republikas tiesību sistēmu, nevarot izslēgt, ka noteiktos atsevišķos gadījumos attiecīgajām personām netiks nodrošinātas nevienas no Ženēvas konvencijas 3., 4., 16., 22., 31., 32. un 33. pantā paredzētajām tiesībām. Tomēr pamatlietā prasītājam esot iespēja īstenot šīs tiesības Čehijas Republikā.

52 Šajos apstākļos *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas [2011/95] 14. panta 4. un 6. punkts nav spēkā tādēļ, ka tie ir pretrunā [Hartas] 18. pantam, LESD 78. panta 1. punktam un Savienības tiesību vispārējiem principiem atbilstoši LES 6. panta 3. punktam?”

Lieta C-77/17

53 2010. gada 10. martā *tribunal de première instance de Bruxelles* (Briseles pirmās instances tiesa, Beļģija) piesprieda X, Kotdivuāras valstspiederīgajam, daļēji nosacītu trīsdesmit mēnešu brīvības atņemšanas sodu par tišu miesas bojājumu nodarīšanu, aukstā ieroča nelikumīgu turēšanu un aizliegta ieroča turēšanu. Turklāt 2011. gada 6. decembrī *cour d'appel de Bruxelles* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija) viņam piesprieda četru gadu brīvības atņemšanas sodu par nepilngadīgas personas, vecākas par 14 gadiem, bet jaunākas par 16 gadiem, izvarošanu.

54 2015. gada 3. novembrī X iesniedza patvēruma pieteikumu, kura pamatojumā viņš minēja bailes no vajāšanas sakarā ar to, ka viņa tēvs un ģimenes locekļi bijuši cieši saistīti ar bijušo Kotdivuāras režīmu un bijušo prezidentu *Lauren Gbagbo*.

55 Ar 2016. gada 19. augusta lēmumu Ģenerālkomisārs, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 52/4. panta otro daļu, atteicās piešķirt X bēgļa statusu viņa Beļģijā izdarīto noziedzīgo nodarījumu dēļ. Ģenerālkomisārs tostarp uzskatīja, ka, ņemot vērā, ka tie bija sevišķi smagi noziegumi un ka tie tikuši izdarīti atkārtoti, X rada draudus sabiedrībai šīs tiesību normas izpratnē. Šo pašu iemeslu dēļ viņš uzskatīja, ka atbilstoši minētā likuma 55/4. panta 2. punktam X nav piemērojama alternatīvā aizsardzība. Tomēr, piemērojot minētā likuma 52/4. pantu, Ģenerālkomisārs izdeva atzinumu, ka, ņemot vērā pamatotās bailes no vajāšanas, X nevar tieši vai netieši tikt izraidīts uz Kotdivuāru, jo šāds izraidīšanas pasākums nebūtu saderīgs ar šā paša likuma 48/3. un 48/4. pantu.

56 X par šo lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā.

57 Minētā tiesa norāda, ka ar 1980. gada 15. decembra likuma 52/4. panta otro daļu, uz kuru ir balstīts strīdīgais lēmums, Beļģijas tiesībās ir transponēts Direktīvas 2011/95 14. panta 5. punkts.

58 Iesniedzējtiesa jautā par šīs tiesību normas spēkā esamību, ņemot vērā Hartas 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu. Atbilstoši šīm tiesību normām Savienībai esot pienākums ievērot Ženēvas konvenciju, un tādēļ Savienības atvasināto tiesību normām būtu jābūt saderīgām ar šo konvenciju. Šīs konvencijas 1. panta A nodaļā esot skaidri definētas personas, uz kurām attiecas “bēgļa” jēdziens, un nedz tās 1. panta F nodaļā, nedz jebkurā citā tās normā neesot atļauts vispārīgi un galīgi atteikties piešķirt bēgļa statusu personai tikai tādēļ, ka tā rada draudus valsts drošībai vai rada nopietnus draudus uzņemošās dalībvalsts sabiedrībai. Direktīvas 2011/95 14. panta 5. punktā esot paredzēta iespēja atteikties piešķirt šo statusu viena no šiem iemesliem dēļ, kuri atbilst minētās konvencijas 32. un 33. pantā norādītajām situācijām, lai arī šie pēdējie minētie panti reglamentējot bēgļu izraidīšanu, nevis minētā statusa piešķiršanas nosacījumus.

- 59 Tādējādi rodoties jautājums par to, vai ar Direktīvas 2011/95 14. panta 5. punktu netiek radīts tāds jauns noteikums izslēgšanai no to personu loka, kas atzīti par bēgļiem, kurš nav paredzēts Ženēvas konvencijā. Tas, ka tiek paredzēts jauns izslēgšanas noteikums, esot būtisks šīs konvencijas grozījums, un tas esot pretrunā starptautisko tiesību principiem. Ja Ženēvas konvencijā būtu paredzēta izslēgšana no bēgļu aizsardzības vai tās atteikums tādu iemeslu dēļ, kas būtu saistīti ar uzņemošās valsts drošību, sabiedrisko kārtību vai sabiedrības apdraudējumu, tajā tas būtu bijis paredzēts tieši, kā tas tostarp ir paredzēts attiecībā uz ārpus uzņemošās valsts izdarītiem smagiem nepolitiskiem noziegumiem.
- 60 Tāpat esot jāņem vērā šā izslēgšanas noteikuma iespējami tālejošās sekas, jo tas esot saistīts ar bēgļa statusam raksturīgo tiesību un priekšrocību zaudēšanu. Tādējādi 2015. gada 24. jūnija spriedumā lietā H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, 95. punkts) Tiesa esot skaidri atgādinājusi, ka uzturēšanās atļaujas un bēgļa statusa atcelšana ir divi nošķirti jautājumi, kuriem ir atšķirīgas sekas. Turklāt ziņojumā “HCR pievienotie komentāri par [Direktīvu 2004/83]”, kas publicēts 2005. gada janvārī, HCR esot bijis īpaši kritisks par identiskām tiesību normām Direktīvā 2004/83.
- 61 Šādos apstākļos *Conseil du contentieux des étrangers* (Beļģija) ir nolēmusi apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas 2011/95 14. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir izveidots jauns izslēgšanas no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, noteikums, kas ir paredzēts šīs direktīvas 13. pantā un tādējādi Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļā?
 - 2) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu atbilde ir apstiprinoša, vai šādi interpretēts 14. panta 5. punkts ir saderīgs ar [Hartas] 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu, kuros it īpaši ir noteikta prasība par atvasināto Eiropas [Savienības] tiesību atbilstību Ženēvas konvencijai, kuras 1. panta F nodaļā paredzētais izslēgšanas noteikums ir formulēts izsmeļoši un ir jāinterpretē šauri?
 - 3) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu atbilde ir noliedzoša, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir izveidots bēgļa statusa atteikuma pamats, kas nav paredzēts Ženēvas konvencijā, kura ir jāievēro saskaņā ar [Hartas] 18. pantu un [LESD] 78. panta 1. punktu?
 - 4) Gadījumā, ja uz trešo jautājumu atbilde ir apstiprinoša, vai minētās direktīvas 14. panta 5. punkts ir saderīgs ar [Hartas] 18. pantu un [LESD] 78. panta 1. punktu, kuros it īpaši ir paredzēta prasība par atvasināto Eiropas [Savienības] tiesību atbilstību Ženēvas konvencijai, jo ar to ir iedibināts bēgļa statusa atteikuma pamats, neveicot pārbaudi attiecībā uz bailēm no vajāšanas, kā tas ir prasīts Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļā?
 - 5) Gadījumā, ja uz [pirmo un trešo jautājumu] atbilde ir noliedzoša, kā ir jāinterpretē [Direktīvas 2011/95] 14. panta 5. punkts, lai tas būtu saderīgs ar [Hartas] 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu, kuros it īpaši ir paredzēta prasība par [Savienības] atvasināto tiesību atbilstību Ženēvas konvencijai?”

Lietā C-78/17

- 62 Ar 2007. gada 21. februāra lēmumu Ģenerālkomisārs atzina X, Kongo Demokrātiskās Republikas valstspiederīgo, par bēgli.
- 63 2010. gada 20. decembrī *cour d'assises de Bruxelles* (Briseles Zvērināto tiesa, Beļģija) notiesāja X ar 25 gadu brīvības atņemšanas sodu par slepkavību un zādzību atbildību pastiprinošos apstākļos. Ar 2016. gada 4. maija lēmumu Ģenerālkomisārs, piemērojot 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. panta 1. punktu, atcēla viņa bēgļa statusu, tostarp tādēļ, ka, ņemot vērā, ka ir izdarīti sevišķi

smagi noziegumi, X rada draudus sabiedrībai šīs tiesību normas izpratnē. Turklāt, piemērojot šā likuma 55/3/1. panta 3. punktu, Ģenerālkomisārs izdeva atzinumu, saskaņā ar kuru X izraidīšana esot saderīga ar minētā likuma 48/3. un 48/4. pantu, jo 2007. gadā X norādītās bailes no vajāšanas vairs nav aktuālas.

64 X pārsūdzēja Ģenerālkomisāra lēmumu iesniedzējtiesā. Minētā tiesa norāda, ka ar 1980. gada 15. decembra likuma 55/3/1. pantu, uz ko ir balstīts minētais lēmums, Beļģijas tiesībās ir transponēts Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkts. Tāpat kā lietā C-77/17 un to pašu iemeslu dēļ, kas norādīti pēdējā minētajā lietā, iesniedzējtiesa uzskata, ka ir vairāki iemesli šaubīties par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkta spēkā esamību, ņemot vērā Hartas 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu.

65 Šādos apstākļos *Conseil du contentieux des étrangers* ir nolēmusi apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir izveidots jauns izslēgšanas no to personu loka, kas ir atzītas par bēgļiem, noteikums, kurš ir paredzēts šīs direktīvas 13. pantā un tādējādi Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļā?

2) Gadījumā, ja uz [pirmo jautājumu] atbilde ir apstiprinoša, vai šādi interpretēts 14. panta 4. punkts ir saderīgs ar [Hartas] 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu, kuros it īpaši ir noteikta prasība par atvasināto Eiropas [Savienības] tiesību atbilstību Ženēvas konvencijai, kuras 1. panta F nodaļā paredzētais izslēgšanas noteikums ir formulēts izsmeloši un ir jāinterpretē šauri?

3) Gadījumā, ja uz [pirmo jautājumu] atbilde ir noliedzoša, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir izveidots bēgļa statusa atcelšanas pamats, kas nav paredzēts Ženēvas konvencijā, kuras ievērošanas pienākums ir noteikts ar [Hartas] 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu?

4) Gadījumā, ja uz [trešo jautājumu] atbilde ir apstiprinoša, vai minētās direktīvas 14. panta 4. punkts ir saderīgs ar [Hartas] 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu, kuros it īpaši ir paredzēta prasība par atvasināto Eiropas [Savienības] tiesību atbilstību Ženēvas konvencijai, jo ar to ir izveidots bēgļa statusa atcelšanas pamats, kas ne tikai nav paredzēts Ženēvas konvencijā, bet arī tajā tam nav nekāda pamatojuma?

5) Gadījumā, ja uz [pirmo un trešo jautājumu] atbilde ir noliedzoša, kā ir jāinterpretē minētās direktīvas 14. panta 4. punkts, lai tas būtu saderīgs ar [Hartas] 18. pantu un LESD 78. panta 1. punktu, kuros it īpaši ir paredzēta prasība par [Savienības] atvasināto tiesību atbilstību Ženēvas konvencijai?”

Tiesvedība Tiesā

66 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2017. gada 17. marta lēmumu lietas C-77/17 un C-78/17 rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai tika apvienotas. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 17. janvāra lēmumu tās tika apvienotas ar lietu C-391/16 mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai.

Par Tiesas kompetenci

67 Dalībvalstu un iestāžu Tiesai iesniegtajos rakstveida apsvērumos ir izklāstīti atšķirīgi viedokļi par to, vai, izskatot šos lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesas kompetencē ir izvērtēt Direktīvas 2011/95 spēkā esamību LESD 78. panta 1. punkta un Hartas 18. panta, kuros ir atsauce uz Ženēvas konvenciju, aspektā.

- 68 Šajā saistībā Vācijas valdība uzskata, ka uz šo jautājumu, ciktāl runa ir par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu lietās C-77/17 un C-78/17, ir jāatbild noraidoši, jo minētie lūgumi būtībā ir vērsti uz to, lai saņemtu Ženēvas konvencijas interpretāciju, lai arī – kā secināms no judikatūras, kas izriet no 2014. gada 17. jūlija sprieduma *Qurbani* (C-481/13, EU:C:2014:2101, 20., 21. un 28. punkts), – Tiesas kompetence interpretēt minēto konvenciju ir ierobežota.
- 69 Savukārt Padome un Komisija norāda, ka Tiesa jau ir spriedusi par vajadzību interpretēt Direktīvas 2011/95 noteikumus, ievērojot Ženēvas konvenciju. Parlaments uzskata, ka, tā kā šī direktīva ir autonomas Savienības likumdošanas akts, kura pārākumu, vienotību un efektivitāti garantē Tiesa, minētās direktīvas spēkā esamība būtu jāpārbauda, tikai pamatojoties uz LES un LESD, kā arī Hartu. Direktīva 2011/95 pēc iespējas būtu jāinterpretē tādējādi, lai netiktu apdraudēta tās spēkā esamība, tostarp ievērojot Ženēvas konvencijas pamatprincipus.
- 70 Savukārt Francijas un Nīderlandes valdības uzsver, ka, lai arī Savienība nav Ženēvas konvencijas parakstītāja, atbilstoši LESD 78. panta un Hartas 18. pantam Savienībai tā ir jāievēro. Tādējādi Tiesas kompetencē esot izvērtēt, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkts ir saderīgi ar šo konvenciju.
- 71 Šajā ziņā no LES 19. panta 3. punkta b) apakšpunkta un LESD 267. panta pirmās daļas b) punkta izriet, ka Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālu nolēmumu par Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu interpretāciju un spēkā esamību bez jebkādiem izņēmumiem, un šiem aktiem ir jābūt pilnīgi saderīgiem ar Līgumu noteikumiem un no tiem izrietošajiem konstitucionālajiem principiem, kā arī ar Hartas noteikumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, 44. un 46. punkts).
- 72 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka Direktīva 2011/95 tika pieņemta, pamatojoties uz LESD 78. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu. Saskaņā ar LESD 78. panta 1. punktu kopējai politikai patvēruma, alternatīvās aizsardzības un pagaidu aizsardzības jomā, lai varētu “piešķirt attiecīgu statusu jebkuram trešās valsts pilsonim, kurš pieprasa starptautisku aizsardzību, un nodrošinātu atbilstību neizraidīšanas principam”, “ir jābūt saskaņā ar [Ženēvas konvenciju] un [Protokolu], kā arī ar citiem ar to saistītiem līgumiem”.
- 73 Turklāt Hartas 18. pantā ir noteikts, ka “patvēruma tiesības tiek nodrošinātas, ievērojot [Ženēvas konvenciju] un [Protokolu], kā arī saskaņā ar [LES] un [LESD] noteikumiem”.
- 74 Tādējādi, lai arī Savienība nav Ženēvas konvencijas līgumslēdzēja puse, tai tomēr ir jāievēro šīs konvencijas noteikumi atbilstoši LESD 78. panta 1. punktam un Hartas 18. pantam. Līdz ar to atbilstoši šīm primāro tiesību normām Direktīvā 2011/95 šiem noteikumiem ir jābūt ievērotiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 1. marts, *Alo* un *Oso*, C-443/14 un C-444/14, EU:C:2016:127, 29. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 75 Līdz ar to Tiesas kompetencē ir izvērtēt Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkta spēkā esamību LESD 78. panta 1. punkta un Hartas 18. panta aspektā un šī novērtējuma ietvaros pārbaudīt, vai šīs direktīvas attiecīgās tiesību normas var tikt interpretētas tā, lai tiktu ievērots Ženēvas konvencijas noteikumos garantētais aizsardzības līmenis.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 76 Prejudiciālie jautājumi par Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkta spēkā esamību būtībā ir vērsti uz to, lai noskaidrotu, vai šīs direktīvas 14. panta 4. un 5. punkta sekas ir tādas, ka attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kurš atbilst minētās direktīvas 2. panta d) punkta nosacījumiem, tiek liegts bēgļa statuss, un vai tādēļ ar tiem tiek ievērots Ženēvas konvencijas 1. pants. Šie jautājumi, precīzāk, ir saistīti ar to, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā paredzētie

gadījumi neatbilst izslēgšanas un izbeigšanas pamatiem, kas paredzēti Ženēvas konvencijas 1. panta C līdz F nodaļās, lai gan šīs konvencijas sistēmā minētajiem izslēgšanas un izbeigšanas pamatiem ir izsmeltošs raksturs.

- 77 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka saskaņā ar vispārēju interpretācijas principu Savienības tiesību akts, ciktāl iespējams, ir jāinterpretē tā, lai netiktu ietekmēta tā spēkā esamība, un saskaņā ar primāro tiesību aktiem kopumā, it īpaši saskaņā ar Hartas noteikumiem (spriedums, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 48. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādējādi, ja Savienības sekundāro tiesību normu var interpretēt dažādi, priekšroka ir dodama tādai interpretācijai, kas to padara atbilstošu primārajām tiesībām, nevis tādai, kura noved pie secinājuma, ka tiesību norma ar to nav saderīga (spriedums, 2007. gada 26. jūnijs, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., C-305/05, EU:C:2007:383, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 78 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkta noteikumi var atbilstoši LESD 78. panta 1. punkta un Hartas 18. panta prasībām tikt interpretēti tādējādi, lai tiktu ievērots Ženēvas konvencijas noteikumos nodrošinātais aizsardzības līmenis.

Par sistēmu, kas ieviesta ar Direktīvu 2011/95

- 79 Kā izriet no Direktīvas 2011/95 12. apsvēruma, šīs direktīvas noteikumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, kā arī nodrošinātu, lai minētajām personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais pabalstu līmenis.
- 80 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Kopējā Eiropas patvēruma sistēma, kurā ietilpst Direktīva 2011/95, – kā to apstiprina arī šīs direktīvas 3. apsvērums – ir balstīta uz pilnīgu un visaptverošu Ženēvas konvencijas un Protokola piemērošanu un pārliecību, ka neviena persona netiks nosūtīta uz vietu, kur pastāv risks, ka tā no jauna tiks vajāta (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 75. punkts, kā arī 2016. gada 1. marts, *Alo* un *Osso*, C-443/14 un C-444/14, EU:C:2016:127, 30. punkts).
- 81 Turklāt no Direktīvas 2011/95 4., 23. un 24. apsvēruma izriet, ka Ženēvas konvencija veido bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskā režīma pamatu un ka šīs direktīvas normas attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumiem, kā arī uz tā saturu ir pieņemtas, lai palīdzētu dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot šo konvenciju, pamatojoties uz kopīgiem jēdzieniem un kritērijiem, lai patvēruma pieteikuma iesniedzējiem atzītu bēgļa statusu minētās konvencijas 1. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 31. janvāris, *Lounani*, C-573/14, EU:C:2017:71, 41. punkts, un 2018. gada 13. septembris, *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 40. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 82 Turklāt Direktīvas 2011/95 16. apsvērumā ir precizēts, ka šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu tiesības uz patvērumu, kuras atbilstoši Hartas 18. pantam ir garantētas, ievērojot Ženēvas konvenciju un Protokolu.
- 83 Tādējādi, lai arī ar Direktīvu 2011/95 ir izveidota regulatīvā sistēma, kas ietver dalībvalstīm kopīgus jēdzienus un kritērijus, kas tādējādi ir arī Savienības jēdzieni un kritēriji, tā tomēr ir balstīta uz Ženēvas konvenciju un tās mērķis tostarp ir nodrošināt, lai pilnībā tiktu ievērots šīs konvencijas 1. pants.

- 84 Pēc šo precizējumu sniegšanas ir jānorāda, ka, runājot par terminu “bēglis”, šīs direktīvas 2. panta d) punktā būtībā ir pārņemta Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas 2. punktā ietvertā definīcija. Šajā ziņā Direktīvas 2011/95 III nodaļā “Kvalificēšana par bēgli” ir sniegti precizējumi par materiāltiesiskiem nosacījumiem, lai trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks varētu tikt uzskatīts par bēgli šīs direktīvas 2. panta d) punkta izpratnē.
- 85 Savukārt Direktīvas 2011/95 2. panta e) punktā “bēgļa statuss” “nozīmē, ka dalībvalsts atzīst trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku par bēgli”. Kā izriet no šīs direktīvas 21. apsvēruma, šī atzišana ir deklaratīvs, nevis bēgļa statusu radošs akts.
- 86 Tādējādi sistēmā, kas izveidota ar Direktīvu 2011/95, trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš atbilst šīs direktīvas III nodaļas materiāltiesiskajiem nosacījumiem, tādēļ vien ir bēglis minētās direktīvas 2. panta d) punkta un Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē.
- 87 Direktīvas 2011/95 sistēmisko interpretāciju, saskaņā ar kuru tās III nodaļa attiecas tikai uz personām, kas ir bēgli, neatspēko tikai tas vien, ka šīs direktīvas III nodaļā ietilpstošā 12. panta 1. un 2. punktā ir izmantota frāze “bēgļa statuss”, tostarp tās franču valodas redakcijā. Proti, citās šīs tiesību normas valodu redakcijās, piemēram, spāņu, vācu, angļu, portugāļu un zviedru valodu redakcijās, šajos 12. panta 1. un 2. punktā ir lietots termins “bēglis”, nevis “bēgļa statuss”.
- 88 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja Savienības tiesību akta teksts dažādu valodu redakcijās atšķiras, attiecīgā tiesību norma ir jāinterpretē atkarībā no tā tiesiskā regulējuma vispārējās sistēmas un mērķa, kurā šī tiesību norma ietilpst (spriedumi, 2016. gada 1. marts, *Alo un Oso*, C-443/14 un C-444/14, EU:C:2016:127, 27. punkts, kā arī 2019. gada 24. janvāris, *Balandin* u.c., C-477/17, EU:C:2019:60, 31. punkts). Šajā saistībā, lai gan Direktīvas 2011/95 III nodaļas virsraksts ir “Kvalificēšana par bēgli”, šīs direktīvas IV nodaļas virsraksts ir “Bēgļa statuss”, un tajā ietilpst 13. pants, kurā reglamentēta šā statusa piešķiršana, kā arī 14. pants, kurā reglamentēta šā statusa atcelšana un izbeigšana, kā arī atteikums to pagarināt.
- 89 Runājot par Direktīvas 2011/95 13. pantu, Tiesa nosprieda, ka atbilstoši šai tiesību normai dalībvalstis piešķir bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas atbilst materiāltiesiskajiem nosacījumiem atzīšanai par bēgli saskaņā ar šīs direktīvas II un III nodaļu, un tām šajā ziņā nav rīcības brīvības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 24. jūnijs, *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 63. punkts, kā arī 2018. gada 12. aprīlis, *A un S*, C-550/16, EU:C:2018:248, 52. un 54. punkts).
- 90 To, ka personas uzskatīšana par “bēgli” Direktīvas 2011/95 2. panta d) punkta un Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē nav atkarīga no formālas atzīšanas par bēgli, piešķirot “bēgļa statusu” šīs direktīvas 2. panta e) punkta izpratnē, turklāt apstiprina minētās direktīvas 21. panta 2. punkta noteikumi, saskaņā ar kuriem “bēglis”, ievērojot šajā tiesību normā paredzētos nosacījumus, var tikt izraidīts “neatkarīgi no tā, vai viņa statuss ir oficiāli atzīts vai nav”.
- 91 Formāla atzīšana par bēgli, ko veido bēgļa statusa piešķiršana, rada tādas sekas, ka attiecīgajam bēglim saskaņā ar Direktīvas 2011/95 2. panta b) punktu pienākas starptautiska aizsardzība šīs direktīvas izpratnē, un tādēļ, kā secinājumu 91. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, bēglim tiek piešķirtas visas minētās direktīvas VII nodaļā paredzētās tiesības, kas vienlaikus ietver Ženēvas konvencijā iekļautajām tiesībām līdzvērtīgas tiesības, un, kā tostarp ir norādījuši Parlaments un Apvienotās Karalistes valdība, – plašākas aizsardzības tiesības, kurām šajā konvencijā nav ekvivalentu, tādas kā Direktīvas 2011/95 24. panta 1. punktā, kā arī 28. un 34. pantā minētās.
- 92 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka tas, ka persona tiek atzīta par “bēgli” Direktīvas 2011/95 2. panta d) punkta un Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē, nav atkarīgs no formālas atzīšanas par bēgli, piešķirot “bēgļa statusu” šīs direktīvas 2. panta e) punkta izpratnē, lasot to kopsakarā ar tās 13. pantu.

Par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktu

- 93 Runājot par Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā minētajiem gadījumiem, kuros dalībvalstis drīkst atcelt vai atteikties piešķirt bēgļa statusu, ir jāatzīmē, ka tie – kā secinājumu 56. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts – būtībā atbilst gadījumiem, kādos dalībvalstis drīkst izraidīt bēgli atbilstoši šīs direktīvas 21. panta 2. punktam un Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktam.
- 94 Tomēr, pirmkārt, ir jānorāda, ka, ja Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktā šādos gadījumos bēgļiem tiek liegta neizraidīšanas uz valsti, kurā viņa dzīvība vai brīvība ir apdraudēta, principa piemērošana, tad Direktīvas 2011/95 21. panta 2. punkts atbilstoši tās 16. apsvērumam ir jāinterpretē un jāpiemēro, ievērojot tiesības, kas garantētas Hartā, it īpaši tās 4. pantā un 19. panta 2. punktā, kuros pilnībā ir aizliegta spīdzināšana, kā arī necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai sodīšana, neatkarīgi no attiecīgās personas uzvedības, kā arī izraidīšana uz valsti, kur pastāv nopietns risks, ka persona tiks pakļauta šādai attieksmei. Tādējādi dalībvalstis nedrīkst izraidīt vai izdot ārvalstnieku, ja pastāv nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka viņš tiks pakļauts patiesam riskam, ka izturēšanās pret viņu būs tāda, kā aizliegts Hartas 4. pantā un 19. panta 2. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 86.–88. punkts, kā arī 2018. gada 24. aprīlis, MP (Spīdzināšanas upuru papildu aizsardzība), C-353/16, EU:C:2018:276, 41. punkts).
- 95 Tādējādi, ja bēgļa izraidīšana, kas saistīta ar kādu no Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā, kā arī 21. panta 2. punktā minētajiem gadījumiem, tam rada risku, ka tiks pārkāptas viņa pamattiesības, kas paredzētas Hartas 4. pantā un 19. panta 2. punktā, attiecīgā dalībvalsts nedrīkst atkāpties no neizraidīšanas principa atbilstoši Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktam.
- 96 Šādos apstākļos, tā kā Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā minētajos gadījumos dalībvalstīm ir paredzēta iespēja atcelt “bēgļa statusu” šīs direktīvas 2. panta e) punkta izpratnē vai atteikties piešķirt šo statusu, bet Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktā savukārt ir atļauts izraidīt bēgli, kurš ir kādā no šīm situācijām, uz valsti, kurā viņa dzīvība vai brīvība ir apdraudēta, Savienības tiesībās ir paredzēta plašāka starptautiskā aizsardzība attiecīgajiem bēgļiem nekā minētajā konvencijā garantētā.
- 97 Otrkārt, kā ir norādījuši Komisija, Padome, Parlaments, kā arī vairākas dalībvalstis, kas iesniegušas rakstveida apsvērumus Tiesai, Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punkts nevar tikt interpretēti tādējādi, ka saistībā ar sistēmu, kas izveidota ar šo direktīvu, bēgļa statusa atcelšanas vai piešķiršanas atteikuma rezultātā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš atbilst šīs direktīvas 2. panta d) punktā minētajiem nosacījumiem, lasot to kopsakarā ar tās III nodaļas noteikumiem, vairs nav uzskatāms par bēgli minētā 2. panta d) punkta un Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē.
- 98 Proti, papildus šā sprieduma 92. punktā norādītajam apstāklis, ka attiecīgā persona ir kādā no Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā paredzētajām situācijām, tomēr nenozīmē, ka šī persona vairs neatbilst materiāltiesiskajiem nosacījumiem, no kuriem ir atkarīgs, vai persona ir bēglis, un kuri attiecas uz pamatotām bailēm no vajāšanas savā izcelsmes valstī.
- 99 Gadījumā, ja dalībvalsts nolemj atcelt bēgļa statusu vai to nepiešķirt atbilstoši Direktīvas 2011/95 14. panta 4. vai 5. punktam, attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem patiešām tiek liegts minētais statuss un tiem vairs nav arī visu šīs direktīvas VII nodaļā paredzēto tiesību un priekšrocību, kas ir saistītas ar šo statusu. Tomēr, kā ir skaidri paredzēts minētās direktīvas 14. panta 6. punktā, šīm personām ir vai tām turpina būt noteiktas Ženēvas konvencijā paredzētās tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, 71. punkts), kas – kā uzsvēris ģenerāladvokāts secinājumu 100. punktā – apstiprina to, ka viņi, neraugoties uz šo atcelšanu vai atteikumu, ir vai turpina būt bēgļi, tostarp minētās konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē.

100 No tā izriet, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkts nevar tikt interpretēti tādējādi, ka bēgļa statusa atcelšanas vai atteikuma piešķirt šo statusu dēļ trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš atbilst šīs direktīvas 2. panta d) punktā, lasot to kopsakarā ar tās III nodaļas noteikumiem, noteiktajiem materiāltiesiskajiem nosacījumiem, vairs netiek uzskatīts par bēgli Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē un līdz ar to viņš tiek izslēgts no starptautiskās aizsardzības, kura atbilstoši Hartas 18. pantam viņam ir jānodrošina, ievērojot minēto konvenciju.

Par Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punktu

101 Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punktā ir paredzēts, ka personas, uz kurām attiecas šā 14. panta 4. un 5. punkts, var pretendēt uz tiesībām, kas uzskaitītas “Ženēvas konvencijas 3., 4., 16., 22., 31., 32. un 33. pantā, vai līdzīgām tiesībām, ciktāl šādas tiesības ir spēkā dalībvalstī”.

102 Vispirms, runājot par saikļa “vai” lietojumu Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punktā, ir jānorāda, ka no valodnieciskā viedokļa šim saiklim var būt alternatīva vai kumulatīva nozīme, un līdz ar to tas ir lasāms kontekstā, kādā tas ir lietots, un ņemot vērā attiecīgā akta mērķi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2005. gada 12. jūlijs, Komisija/Francija, C-304/02, EU:C:2005:444, 83. punkts). Šajā gadījumā, ņemot vērā kontekstu un Direktīvas 2011/95 mērķi, kas izriet no tās 3., 10. un 12. apsvēruma, un šā sprieduma 77. punktā minēto judikatūru, minētais saiklis šīs direktīvas 14. panta 6. punktā ir jāsaprot kumulatīvā nozīmē.

103 Tad, runājot par vārdiem “līdzīgas tiesības” šajā 14. panta 6. punktā, ir jānorāda, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4. vai 5. punkta piemērošanas rezultātā – kā secinājumu 110. punktā ir uzsveris ģenerāladvokāts – attiecīgajai personai tostarp tiek liegta uzturēšanās atļauja, kas šīs direktīvas 24. pantā ir sasaistīta ar bēgļa statusu minētās direktīvas izpratnē.

104 Tādējādi bēglis, pret kuru ir vērstas pasākums, pamatojoties uz Direktīvas 2011/95 14. panta 4. vai 5. punktu, lai noteiktu, kādas tiesības viņam pienākas atbilstoši Ženēvas konvencijas režīmam, var tikt uzskatīts par tādu, kurš neuzturas vai vairs neuzturas likumīgi attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

105 Līdz ar to ir jāuzskata, ka dalībvalstīm, īstenojot šīs direktīvas 14. panta 4. vai 5. punktu, principā bēgļiem, kuri atrodas to attiecīgajās teritorijās, ir jāpiešķir vien tās tiesības, kas ir skaidri norādītas minētās direktīvas 14. panta 6. punktā, kā arī Ženēvas konvencijā norādītās tiesības, kuras ir garantētas jebkuram bēglim, kurš atrodas ligumslēdzējas valsts teritorijā, un kuras pienākas bez nosacījuma par likumīgu uzturēšanos.

106 Tomēr ir jāuzsver, ka, neraugoties uz bēgļa statusam piesaistītās uzturēšanās atļaujas atņemšanu Direktīvas 2011/95 izpratnē, bēglim, kurš ir kādā no šīs direktīvas 14. panta 4. un 5. punktā minētajām situācijām, var būt tiesības likumīgi uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā atbilstoši citam juridiskajam pamatam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, 94. punkts). Līdzīgā gadījumā minētās direktīvas 14. panta 6. punktā nav nekāda šķēršļa tam, lai minētā dalībvalsts garantētu attiecīgajai personai visas tās tiesības, kas Ženēvas konvencijā ir saistītas ar to, ka persona ir “bēglis”.

107 Tādējādi Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punkts saskaņā ar LESD 78. panta 1. punktu un Hartas 18. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja dalībvalsts izmanto iespējas, kas paredzētas šīs direktīvas 14. panta 4. un 5. punktā, tai bēglim, kurš ir kādā no pēdējās minētajās tiesību normās minētajām situācijām un kurš atrodas minētās dalībvalsts teritorijā, būtu jāpiešķir vismaz tiesības, kas noteiktas Ženēvas konvencijā, uz kurām ir tieša atsauce šajā 14. panta 6. punktā, kā arī minētajā konvencijā paredzētās tiesības, kuru īstenošanai nav nepieciešama likumīga uzturēšanās, neskarot iespējamās atrunas, ko šī dalībvalsts var būt formulējusi saskaņā ar šīs konvencijas 42. panta 1. punktu.

- 108 Turklāt papildus tiesībām, kas dalībvalstīm ir jānodrošina attiecīgajām personām atbilstoši Direktīvas 2011/95 14. panta 6. punktam, ir jāuzsver, ka minētais punkts nekādi nav interpretējams tādējādi, ka tā rezultātā šīs valstis tiek mudinātas nepildīt tādas savas starptautiskās saistības kā no Ženēvas konvencijas izrietošās saistības, ierobežojot tiesības, kas šīm personām izriet no šīs konvencijas.
- 109 Katrā ziņā ir jāprecizē, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkta piemērošana – kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 133. un 134. punktā un kā to apstiprina Direktīvas 2011/95 16. un 17. apsvērumi – neskar attiecīgās dalībvalsts pienākumu ievērot atbilstošos Hartas noteikumus, piemēram, tos, kas noteikti tās 7. pantā par tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, 15. pantā – par brīvību izvēlēties profesiju un tiesībām strādāt, 34. pantā – par sociālo nodrošinājumu un sociālo palīdzību, kā arī 35. pantā – par veselības aizsardzību.
- 110 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, lai gan saskaņā ar Ženēvas konvenciju personām, kuras ir kādā no Direktīvas 2011/95 14. panta 4. un 5. punktā minētajām situācijām, atbilstoši minētās konvencijas 33. panta 2. punktam ir piemērojams izraidīšanas vai atpakaļnosūtīšanas uz izcelsmes valsti pasākums, pat ja viņu dzīvība vai brīvība būtu apdraudēta, šādas personas saskaņā ar šīs direktīvas 21. panta 2. punktu turpretī nedrīkst izraidīt, ja pastāv risks, ka tiks pārkāptas viņu pamattiesības, kas nostiprinātas Hartas 4. pantā un 19. panta 2. punktā. Attiecībā uz šīm personām attiecīgajā dalībvalstī gan var tikt pieņemts lēmums par bēgļa statusa Direktīvas 2011/95 2. panta e) punkta izpratnē atcelšanu vai lēmums atteikties piešķirt šo statusu, bet šādu lēmumu pieņemšana neskartu to, ka šīs personas ir bēgļi, ja tās atbilst materiāltiesiskajiem nosacījumiem, lai tiktu uzskatītas par bēgļiem šīs direktīvas 2. panta d) punkta, lasot to kopsakarā ar tās III nodaļas noteikumiem, izpratnē un tātad arī Ženēvas konvencijas 1. panta A nodaļas izpratnē.
- 111 Šādos apstākļos šādi apstiprinātā Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkta interpretācija nodrošina, ka Ženēvas konvencijā paredzētais minimālais aizsardzības līmenis, kā tas ir prasīts LESD 78. panta 1. punktā un Hartas 18. pantā, tiek ievērots.
- 112 Līdz ar to uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/95 14. panta 4.–6. punkta pārbaudē nav konstatēts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt šo tiesību normu spēkā esamību, ņemot vērā LESD 78. panta 1. punktu un Hartas 18. pantu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 113 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 14. panta 4.–6. punkta pārbaudē nav konstatēts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt šo tiesību normu spēkā esamību, ņemot vērā LESD 78. panta 1. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pantu.

[Paraksti]